

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege

pentru introducerea, modificarea sau completarea mențiunii privind transpunerea normelor Uniunii Europene în cuprinsul unor acte normative, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru introducerea mențiunii privind transpunerea normelor Uniunii Europene în cuprinsul unor acte normative

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

Inițiativa Ministerului Justiției

2.2. Descrierea situației actuale

1. La data de 18.10.2023, Comisia Europeană (COM) a adoptat un pachet decizional privind cazurile de încălcare a dreptului UE în domeniul justiției. Printre deciziile adoptate în acest context se numără și emiterea scrisorii de punere în întârziere în cauza 2023/2017 – procedură de infringement având ca obiect transpunerea parțială de către România a art. 24 alin. (1) par. 2 din Directiva 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale.

Art. 24 alin. (1) par. 2 prevede că atunci când statele membre adoptă măsuri naționale de transpunere a directivei, acestea trebuie să conțină o trimitere la directivă sau să fie însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale.

De asemenea, potrivit art. 45 din Legea nr. 24/2000 privind tehnica legislativă, în situația actelor normative care transpun direct norme comunitare în dreptul intern, după partea dispozitivă a acestora se face o mențiune care să cuprindă elementele de identificare a actului comunitar care a fost preluat.

Conform evaluării Comisiei Europene, cincisprezece acte normative notificate de România ca măsuri naționale de transpunere a directivei nu conțin o trimitere la

aceasta, așa cum impun art. 24 alin. (1) par. (2) din directivă și principiul securității juridice, în maniera în care acesta a fost interpretat în jurisprudența CJUE.

Comisia apreciază că, deși prin intermediul notificărilor măsurilor naționale de transpunere, autoritățile române au indicat suficient de clar și precis măsurile naționale prin care România consideră că și-a îndeplinit obligațiile impuse prin directivă, totuși nu s-a asigurat transpunerea integrală a art. 24 alin. (1) par. 2 din Directivă în legislația națională.

Situația de neconformitate constatată de Comisie se datorează faptului că, la data intrării în vigoare a Directivei 2016/800, legislația internă conținea deja, în cuprinsul mai multor acte normative în vigoare, prevederi care asigurau transpunerea celei mai mari părți a cerințelor directivei. Aceste acte normative, fiind anterioare directivei, nu conțin mențiunea de transpunere prevăzută la art. 24 alin. (1) par. (2) din directivă.

Comisia consideră că această situație nu este compatibilă cu cerințele directivei și că este necesară adoptarea de către România a unui act pozitiv de transpunere a art. 24 alin. (1) par. 2 din Directivă, publicat în Monitorul Oficial al României, care să indice fără echivoc actele cu putere de lege sau actele administrative pre-existente prin care statul membru respectiv consideră că și-a îndeplinit obligațiile impuse de directivă.

Prin urmare, în îndeplinirea obligațiilor care îi revin României în calitate de stat membru al Uniunii Europene, dar și pentru închiderea acțiunii de infringement, este necesară adoptarea unui act normativ care să remedieze deficiențele constatate de Comisie, prin completarea actelor normative care asigură transpunerea în legislația internă a Directivei 2016/800 cu mențiuni exprese de transpunere a acesteia.

Această procedură de infringement este prima împotriva României care are ca obiect exclusiv lipsa declarației pozitive de transpunere dintr-o serie de acte normative naționale de transpunere a unei directive, pre-existente acesteia.

2. COM a emis în data de 19.04.2023 o scrisoare de punere în întârziere în *cauza 2023/2004* – procedură de infringement având ca obiect transpunerea incorectă de către România a *Directivei 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate*.

La data de 16.11.2023, COM a emis un aviz motivat, în temeiul articolului 258 primul paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, apreciind că, prin transpunerea incorectă a dispozițiilor prevăzute la:

- articolul 5 alineatul (3) din directivă [derogări de la dreptul de a informa o persoană terță cu privire la lipsirea de libertate; în ceea ce privește procedurile aferente mandatului european de arestare (MEA), coroborat și cu articolul 10 alineatul (3) din directivă]; și la

- articolul 9 din directivă (renunțarea la dreptul de a avea acces la un avocat)

România nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Directivei 2013/48/UE.

În temeiul articolului 258 primul paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, COM a invitat România să adopte măsurile necesare pentru a se conforma avizului motivat în termen de două luni de la primirea acestuia.

2.3. Schimbări preconizate

1. Prin proiectul de lege s-au operat, în aplicarea dispozițiilor art. 45 din Legea nr. 24/2000, completări ale tuturor celor doisprezece acte normative la nivel de lege indicate expres în scrisoarea Comisiei **care asigură transpunerea** Directivei 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale **și care nu conțin o mențiune** de transpunere, prin inserarea unei astfel de mențiuni, după partea dispozitivă a actului normativ.

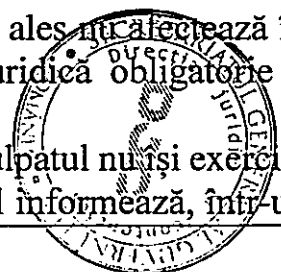
2. În considerarea avizului motivat din *cauza 2023/2004*, sunt propuse intervenții legislative punctuale atât asupra *Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală*, cât și asupra *Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*, intervenții prin care:

- se modifică alineatul (4) al art. 101 al Legii nr. 302/2004, pentru a se asigura transpunerea corectă și completă a articolul 5 alineatul (3) din Directivă 2013/48/UE în ceea ce privește procedurile aferente mandatului european de arestare (MEA), coroborat și cu articolul 10 alineatul (3) din directivă, și modifică *mențiunea privind transpunerea normelor Uniunii Europene* a respectivei legi;

- se completează articolele 10 și 89 ale Legii nr. 135/2010 prin introducerea unor alineate noi, menite a asigura transpunerea corectă și completă a art. 9 din Directiva 2013/48/UE. Astfel, art. 10 se completează cu un alineat nou, alin. (7), care prevede faptul că orice neexercitare a dreptului de a fi asistat de un avocat ales pe parcursul procesului penal trebuie să fie voluntară și neechivocă și nu împiedică exercitarea ulterioară, oricând pe parcursul procesului penal, a acestui drept. În cazul neexercitării dreptului de a fi asistat de un avocat ales, suspectul sau inculpatul este informat de către organele judiciare, într-un limbaj simplu și accesibil acestuia, cu privire la conținutul dreptului și la posibilele consecințe ale neexercitării acestuia. De asemenea, întrucât legislația română nu recunoaște posibilitatea de a renunța la dreptul de a fi asistat de un avocat și având în vedere constatările din scrisoarea Comisiei Europene prin care, în data de 16 noiembrie 2023, s-a comunicat României avizul motivat în Cauza 2023/2004, prin proiect se reglementează expres în cuprinsul art. 89, care se completează cu trei noi alineate, faptul că suspectul sau inculpatul poate să nu-și exercite dreptul de a fi asistat de un avocat ales. Neexercitarea acestui drept de către suspect sau inculpat trebuie să fie voluntară și neechivocă, poate fi adusă la cunoștința organului judiciar oral sau în scris și nu împiedică exercitarea ulterioară, oricând pe parcursul procesului penal, a dreptului de a fi asistat de un avocat ales.

Această neexercitare a dreptului de a fi asistat de un avocat ales nu afectează în niciun fel aplicarea reglementărilor referitoare la asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului.

Alin. (1²) al art. 89 prevede faptul că, dacă suspectul sau inculpatul nu-și exercită dreptul de a fi asistat de către un avocat ales, organul judiciar îl informează, într-un

limbaj simplu și accesibil, asupra conținutului dreptului prevăzut la art. 83 lit. c) din Legea nr. 135/2010, asupra posibilelor consecințe ale neexercitării acestuia, precum și asupra posibilității de a-și exercita ulterior, oricând pe parcursul procesului penal, dreptul de a fi asistat de către un avocat ales. Deși nu există o dispoziție expresă în acest sens, manifestarea de voință a suspectului sau inculpatului de a-și exercita ulterior pe parcursul procesului penal dreptul de a fi asistat de către un avocat ales produce efecte de la momentul în care a fost făcută.

Alin. (1³) al art. 89 reglementează faptul că decizia suspectului sau a inculpatului privind neexercitarea dreptului de a fi asistat de un avocat, caracterul voluntar și neechivoc al acesteia, precum și informarea prevăzută la alin. (1²) al aceluiași articol se consemnează în scris de către organul judiciar;

- se modifică alin. (6) al art. 210 din Legea nr. 135/2010 pentru a se asigura transpunerea corectă și completă a art. 5 alineatul (3) al Directivei 2013/48/UE.

Astfel, alineatul (6) al art. 210 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(6) În mod excepțional, încunoștințarea poate fi întârziată cel mult 4 ore doar în situația în care, având în vedere circumstanțele specifice ale cauzei, există o necesitate urgentă de a preveni:

a) producerea unor consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane;

b) periclitarea considerabilă a procedurilor penale.”;

- se introduce mențiunea privind transpunerea normelor Uniunii Europene în Legea nr. 135/2010, mențiune prin care sunt indicate articolele din respectiva directivă a căror transpunere se realizează de Legea nr. 135/2010.

2.4. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Nu este cazul.

3.2. Impactul social

Nu este cazul.

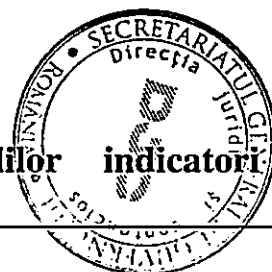
3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Nu este cazul.

3.4. Impactul macroeconomic

Nu este cazul.

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Nu este cazul.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Nu este cazul.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Nu este cazul.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul.

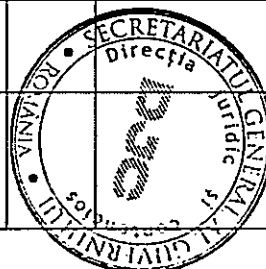
3.9. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	Nu este cazul.					
1. buget de stat, din acesta:						
1. impozit pe profit						
2. impozit pe venit						
1. bugete locale						
1. impozit pe profit						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat:						
1. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	Nu este cazul.					

1. buget de stat, din acesta: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
1. bugete locale: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat	Nu este cazul.					
b) bugete locale						
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	Nu este cazul.					
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	Nu este cazul.					
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Nu este cazul.					
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: 1. fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; 2. declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.						
4.8. Alte informații Nu este cazul.						

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ Nu este cazul.	
5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice	

Nu este cazul.

5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)

1. Prezentul act normativ asigură transpunerea art. 24 alin. (1) par. 2 din Directiva 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 132/21.05.2016.

2. Prezentul act normativ asigură, în același timp, transpunerea articolului 5 alineatul (3), coroborat și cu articolul 10 alineatul (3); articolul 9 și art. 15 alineatul (2) din Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.

5.3.1. Măsuri normative necesare transpunerii directivelor UE

Nu este cazul.

5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE

Nu este cazul.

5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Nu este cazul.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate

Nu este cazul.

5.6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative

Nu este cazul.

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

Proiectul de Lege a fost supus dezbaterii publice prin afișare pe site-ul Ministerului Justiției.

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

Nu este cazul.

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

Nu este cazul.

6.5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul prezentului act normativ a fost avizat de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 12/2024.

6.6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ

Proiectul de Lege a fost supus dezbaterii publice prin afișare pe site-ul Ministerului Justiției.

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a

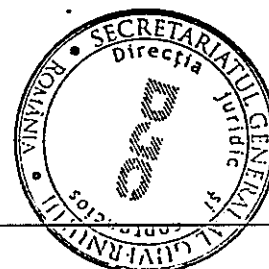
Măsurile privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ

Nu este cazul.

8.2. Alte informații

Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege pentru introducerea, modificarea sau completarea mențiunii privind transpunerea normelor Uniunii Europene în cuprinsul unor acte normative, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

